

REVISTA ECONOMICĂ.

Apare odată pe săptămână.

„Revista Economică” se publică din însărcinarea și cu ajutorul institutelor de credit:

„Albina”, „Ardeleana”, „Auraria”, „Banca Poporală” Dej, „Beregsana”, „Berzovia”, „Bihoreana”, „Bistrițana”, „Boșana”, „Brădetul”, „Cassa de păstrare” Miercurea, „Cassa de păstrare” Seliște, „Chiorana”, „Cordiana”, „Corvineana”, „Crișana”, „Detunata”, „Doina”, „Economia” Cohalm, „Economul”, „Făgețana”, „Fortuna”, „Furnica”, „Grănișterul”, „Hațegana”, „Hondoleana”, „Hunedoara”, „Industria”, „Iulia”, „Lăpovana”, „Lugoșana”, „Luceafărul”, „Mercur”, „Mielul”, „Munteana”, „Mureșana”, „Mureșanul”, „Nădlăcana”, „Nera”, „Olteana”, „Oraviceana”, „Patria”, „Plugarul”, „Poporul”, „Racoșana”, „Sătmăreana”, „Sebeșana”, „Selăgeana”, „Sentinela”, „Silvania”, „Someșana”, „Steaua”, „Timișana”, „Ulpiana”, „Unirea”, „Victoria”, „Vlădeasa”, „Zărândeana”, „Zlăgnea”, „Agricola”, însoțire economică de magazin și anticipațiuni, Hunedoara.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 12—, pe 1/2 an K 6—

DIRECTOR
IOAN I. LAPĂDATU.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Anul IX.

Sibiu, 31 Martie 1907.

Nr. 13.

Chestiunea agrară în România.

Presă română și străină se ocupă de vre-o 2 săptămâni în mod intenziv de turburările din România. Nu putem lăsa să treacă undă acestui povoiu fără să apreciem și noi chestiunea nemulțumirilor și neliniștei de care sunt cuprinse toate sufletele românești.

Oricât s'ar încerca anumite cercuri să-i dea chestiunii un alt colorit, ea totuși nu e decât o chestiune agrară. Imprejurările economice au ajuns de nesuferit. Exploatarea abuzivă a muncii și a trebuinței de pământ de hrană a populației rurale de către arăndașii de moși constituiți în trusturi puternice, de altă parte puțină atențiune pe care cercurile competente a dat-o plângerilor și protestelor făcute contra acestei stări de lucruri, au cauzat regretabila situațiune actuală în România.

Caracterul ferm al agitațiunii și iuțea cu care mișcarea se întinde dovedește că răul de care populațiunea rurală se plânge are din nefericire rădăcini adânci.

Ca să putem aprecia cât de cât situația ce i-s'a creat țaranului din România, este de neapărată trebuință să trecem măcar în o scurtă revistă „Legea rurală din 1864” și consecvențele ei.*

Și la 1864 clăcașul nu știa nici ce să ceară nici nu putea să prețuiască, ce valorează în sine aceea ce i-se promitea din partea proprietarilor și aștepta să-i vină toate deagata dela stat, cum o așteaptă și astăzi. Emanciparea și improprietărea sa el o lasă la bunăvoința și bunăchibzuința altora. Apoi mai târziu libertatea și proprietatea liberă odată dobândită, el nu știa ca să o prețuiască și cum să o chivernisească, și un an doi răi la mijloc, și el este ajuns iarăș la boeresc, clacă, dijmă și daturi o droaie, pe baza legii tocmelilor agricole, de cari abia scăpase, așa că în realitate emanciparea lui a rămas numai pe hârtie.

*) In acest articol am făcut spicuri din valoroasa scriere: „Politica agrară la Români.... de Dr. George Maior.... București 1906” (524 pag.; prețul Lei 8).

Ca măsură socială și economică, rezultatul legii din vorbă a fost tare modest, căci ea n'a făcut nici ca starea morală și materială a țaranului să se amelioreze, și nici cultura țării nu a promovat-o. Masa cea mare a poporului dela țară eră cu totul nepregătită pentru emancipare și improprietărea și-i lipsiau și conducătorii luminați din sinul său, cari să-i cunoască și înțeleagă pe deplin trebuințele și nevoile sale momentane și viitoare, și cari să fie și ei interesați direct la satisfacerea și rezolvarea justă și echitabilă a acestora. Tot așa de puțin eră pregătită și boierimea pentru marile reforme sociale și economice ce li-se cereau, și astfel legea de care ne ocupăm a eșit un lucru cu totul imperfect.

Conform legii rurale din 1864 sătenii clăcași rămân deplin proprietari pe locurile supuse posesiunii lor în întinderea hotărâtă prin această lege; anume această întindere, peste locul ce-l au sătenii în vatra satului pentru casă și grădină, este:

A) În Muntenia:

1. Pentru săteanul cu 4 boi și o vacă: 11 pogoane.¹⁾
2. Pentru săteanul cu 2 boi și o vacă: 7 pogoane și 19 prăjini.²⁾
3. Pentru săteanul ce are o vacă sau toporaș: 4 pogoane.

B) În Moldova:

1. Pentru săteanul cu 4 boi și o vacă: 5 fălci³⁾ 40 prăjini.
2. Pentru săteanul cu 2 boi și o vacă: 4 fălci.
3. Pentru săteanul ce are o vacă sau pâlmaș: 2 fălci 40 prăjini.

C) În Basarabia:

1. Pentru săteanul cu 4 boi și o vacă: 6 fălci și 30 prăjini.
2. Pentru săteanul cu 2 boi și o vacă: 4 fălci și 30 prăjini.
3. Pentru săteanul cu o vacă sau pâlmaș: 2 fălci și 70 prăjini.

¹⁾ Pogonul circa un jugăr.

²⁾ O prăjină 3 stângini.

³⁾ O falce circa 3 jugăre.

Se desființează odată pentru totdeauna și în toată întinderea României: claca (boerescul), dijma, podvezile,¹⁾ zilele de meremet,²⁾ carăle de lemne și alte asemenea sarcini, datorite stăpânilor de moși sau în natură sau în bani.

Drept clacă, dijme și celelalte sarcine desființate..., se va da stăpânilor de moși odată pentru totdeauna o despăgubire, dupăcum se regulează la cap. III.

Trei mari defecte are legea rurală română din 1864. Nota caracteristică a ei este *prea puțin pământ de hrană pentru sătenii împroprietăriți și frustrarea lor de pășune și pădure.*

S'a admis ca principiu ca pământul dat locuitorilor să fie maximum până la $\frac{2}{3}$ din moșie, excluându-se din aceasta pădurile.

Astfel locuitorii fruntași din Muntenia au căpătat la 10 jug. catastrale, cei din Moldova 16 jug. și cei din Basarabia 19 jug. Deci cu mult mai puțin decât locuitorii din Ungaria și Bucovina.

Fiind cunoscut sporul mare al populației române, dupăce ea ajunge la un traiu ceva mai liniștit, eră de prevăzut că atomizarea și fărâmierea proprietății mici țărănești, o să se întâmple foarte curând, pe lângă toate îngrădirile prevăzute în lege contra înstrăinării pământurilor de hrană ale țăranilor, prin interzicerea vânzării sau transmiterii lor pe timp de 30 de ani. Aceasta mai cu samă și din cauza că țăranul român nu se indeletnicește cu negoțul și meseriile ca alte popoare.

Pășunea pentru săteanul plugar, ca să poată ținea și crește vite de prăsilă și pentru muncă, eră și este una din revindicările lui principale.

Lipsa de pământ de cultură o mai poate compenza săteanul și prin invoieli mai puțin costisitoare și oneroase pentru el prin închirieri de pământ în bani, fie muncă, prin lucru în parte, din care găsește totdeauna în dreapta sau în stânga, ori prin dezvoltarea unor anumite ramuri și industrii agricole anexe: pomicultură, vierit, industria de casă ș. a., dar vitele nu le poate duce la pășune la o distanță de 15—20—60 kilometri, și să se mai folosească de ele la plugărie ori să-i vină sara în sat să le mulgă.

De aceea în alte țări guvernele au îngrijit în toate timpurile cu deosebire să-i înlesnească și asigure țăranului, fie el liber sau clăcaș, fruntaș ori codaș *posibilitatea de a ține și crește vite.* În Ardeal, Ungaria și Bucovina din pășunea comună se dă întâietate trebuinței clăcașilor emancipați și li-se lasă în stăpânirea lor absolută $\frac{3}{4}$ din pășune, iar pe proprietarul moșiei îl reduce la $\frac{1}{4}$ despăgubindu-l în alt chip, în pădure, teren de cultură, fânate ori în bani.

Numai lipsa de pășune și reducând pe săteni la posibilitatea de a ține numai vitele strict necesare pentru muncă și o vacă cu lapte, eră deci greșala cea mai mare și principală ce li-se putu face. Pășunile comunale ale sătenilor cari până la 1864 au figurat

în toate statisticile, de atunci încoace dispar cu totul. Terenul dat pentru pășune este îndată spart și arat de câtră țărani, pentru a compenza lipsa de teren de hrană, cu sacrificarea totală a tinerii și posibilității creșterii vitelor. *Pășune naturală a rămas pentru vitele sătenilor propriu zis numai cea din vatra satului,* unde puțină iarbă ce crește primăvara, este murdărită și deteriorată de animalele mărunte și galițe: oi, porci, găște și rate, așa că pentru vitele cornute ea devine cu totul de nesuferit și nici nu au ce să mănânce pe ea.

Pădurea iarăș a fost lăsată întreagă în stăpânirea deplină a proprietarilor. Aceasta a fost a doua din defectele principale ale legii rurale, care s'a răz bunat amar asupra țăranilor și asupra progresului țării și contingentului pădurilor, pentru că cei mai mulți proprietari le-au pus curând în tăiere și în urmă le-au islăzuit cu totul, și au făcut locuri de cultură din ele.

Țăranul din România scos din păduri și dela foloasele pădurilor și pădurea dispărând, a fost pus îndată în imposibilitatea de a face orice îmbunătățire în ograda și în economia sa, rămânând mai departe cu locuința în casa de paiantă și în bordeiul săpat în pământ, cu vitele, uneltele și sub cerul liber cu recoltele în ploaie, expuse tuturor intimperiiilor.

Pământurile comunale, pășunea și parte din pădure rămase în folosul și stăpânirea obștei, le-ar fi permis țăranilor să țină un număr însemnat de vite, pe care să le și amelioreze, și în urma unui traiu mai regulat și a unei nutrițiuni mai substanțioase, să lucreze mai cu spor, fie la ei, fie la proprietari, și totdeauna să câștige mai mult. Din nefericire în România nu s'a făcut așa, cum s'a procedat în toate țările germane și slave, unde împroprietărirea clăcașilor s'a făcut pe o scară mai largă, cu indoitul scop, ca pe de o parte pe lângă proprietatea mare să creeze o proprietate mică țărănească, independentă de cea dintâiu, și care prin o evoluțiune naturală să poată ajunge cu timpul la cel mai înalt grad de cultură și perfecțiune, iar de altă parte prin sumele însemnate din despăgubire, să permită proprietarilor a-și inzestră moșiile rămase, cu toate ecaretele și clădirile necesare, pentru a introduce munca în bani și o agricultură rațională și mai sistematică decât cea cu clăcașii de mai înainte.

Așa cum s'a procedat în România, proprietarii și țăranii, în loc de a fi puși în stare să se desvolte mai departe și să se ajute reciproc, s'au împiedecat și paralizat unii pe alții.

Dacă împroprietărirea țăranilor dela 1864 se făcea în bune condițiuni, România putea ușor să aibă astăzi o populațiune de 10 milioane de locuitori. Nu a ajuns și nu va ajunge ușor la această cifră din cauză că morbiditatea și mortalitatea populațiunii rurale este enorm de mare, *din lipsa de hrană suficientă și a boalelor endemice care o bântuie și decimează.*

Nu numai grădinile de legumi și verzeriile pentru trebuințele casei sale la câmp i-au fost luate, dar nu i-s'a făcut posibil de a cultiva aceste acasă la sine, în curte și în grădina sa. Așa dară țăranul n'are nici

¹⁾ Podvada: transport gratuit.

²⁾ Meremet: reparațiuni.

lapte, nici legumi, nici poame și nici alte multe înșirate mai sus. *El este iarăș din prima zi a emancipării sale avizat la muncă în parte și cu dijmă.*

Trei mari factori intervin și împiedecă emanciparea și ameliorarea stării morale și materiale a țaranului în România: lipsa de pământ de hrană, criza economică dela 1865—6 și desvoltarea prea repede a agriculturii mari în detrimentul celorlalți factori ai producției agricole. Legea prevede puțin pământ, dar mai puțin și mai rău se dă de fapt. Profitând de stările lăuntrice puțin consolidate de atunci, proprietarii au căutat să iludeze legea și să-i scurteze din pământ ori să-i incurce și înglobeze din nou în datorii, pentru a împiedecă emanciparea și a o face iluzorie.

Foametea din 1865/6 i-a înglodat și incurat rău în datorii pe țărani și pentru stingerea lor provocă *Legea tocnelilor agricole*. Nu eră raritate, ca țaranul pentru o chilă de porumb să-și robească brațele sale și ale oamenilor săi și munca vitelor pe 4—5 ani de zile înainte, numai să nu piară de foame.

Prin *secularizarea averilor mânăstirilor închinat* statul a ajuns stăpân pe vreo 1000 domenii; ceea ce de o parte a fost un mare bine pentru stat, dar de altă parte agricultura și desvoltarea economică a țării a făcut un pas înapoi, care nu putu să nu se răsfângă și pe terenul social. De fapt, *prin secularizare s'a dat lovitură de grație întinsei economii de vite din țară și de atunci a devenit sistemul arândășiei atotputernică.*

Ea copleși și pe proprietarii mari, cari își căutau ei înșiși de moșii, ca și pe țărani. Moșia ca proprietate nudă eră mai ușor de exploatat decât cea cu ecarete și vite pe ea, ca aceste să nu decadă sub mâna unui novice neexperimentat. Statul își găsi în procedurile sale incurând imitatori la particulari. Proprietarii mari și mici au părăsit de aci înainte sistemul veche de exploatare în stil mare, și au adoptat și ei pe cea negustorească a arândășilor statului, de a sacrifică cu agricultura cât mai puțin, și a scoate din moșie cât mai mult, pentru a mări beneficiul net. *Agriculturii îi căzură victimă nu numai întinsa cultură de vite cu tamslicurile frumoase de odinioară, ci și fânețe, pășuni, păduri, livezi, grădini de pomi roditori, vii etc.*

Dela cultura mare sistematică, s'a ajuns în scurtă vreme la *plugăria mare, fără vite și fără mijloace, a a cărei temelii și fond de exploatare sunt tocmelele agricole cu locuitorii*. Proprietarii mari, nu numai că nu făcură de aci înainte vre-o îmbunătățire esențială pe la moșiile lor, dar lăsară să se ruineze și decadă și cele existente moștenite dela părinți, moși și strămoși și în fine dădură și ei de voe de nevoe moșiile în arândă. *Arândășii prin cultura rapace de despoarea pământului oferiau mai mari venit decât erau beneficiile ce puteau dănzii scoate cu munca și capitalul lor propriu.*

Astfel proprietarii din patroni și mari cultivatori

ai țării, își părăsesc moșiile în massă, și le cedează arândășilor, se fac toți rentieri, strămutându-și domiciliul la orașe eventual stabilindu-se cu totul în străinătate, dând loc la *clasa de absentişti*, care își petrec timpul și paralele departe de moșiile și patria lor care-i hrănesc și mare parte se instrăinară cu totul de țară și nevoile ei. Singura chestiune ce-i mai preocupă pe dănzii de aci înainte eră și este *de a găsi un arândăș bun pe moșie*, care să le dea cu ori ce preț o arândă mai mare și câștigurile la timp, chiar și *cu globirea, cât de tare a locuitorilor de pe aceea moșie.*

De această stare de lucruri a profitat cu prisosință elementele străine, cari s'au îmbogățit în scurtă vreme din munca și sudoarea țaranului român, fără de nici o muncă și rizic propriu.

Cu chipul acesta între vechii proprietari și stăpâni de moșii — boerii de naștere — și între cultivătorii de pământ, țărani, s'a infipt în urmă o *nouă clasă a arândășilor*, a burghezimii de avere.

Arândășii în Moldova sunt mai ales ovrei, în Muntenia prevalează grecii, arnăuții, bulgarii, sârbii și în timpul din urmă ovreii.

Ca specimen amintim aci că în județul *Dorohoiu* se află: 43 arândăși români, 8 străini, 85 ovrei și 7 români asociați cu ovrei. După întindere:

Românii au	38,445 Hectare
Străinii	4,753 "
Ovrei	77,973 "
Românii asoc. cu Ovrei	7,063 "

În județul *Botoșani* se află 49 arândăși români, 7 străini, 59 ovrei și 2 români asociați cu ovrei. După întindere:

Românii au	38,105 Hectare
Străinii	2,616 "
Ovrei	119,248 "
Românii asoc. cu ovreii	5,829 "

În întreagă Moldova stau față în față
542 arândăși români cu
124 străini
399 ovrei și cu
18 ovrei asociați cu români.

Iar după întinderea teritorului:

Românii au	500,390 Ha.
Străinii "	130,830 "
Ovrei "	466,288 "

Țăranii foști clăcași au obținut după legea rurală din 1864 și cu însurăteii laolaltă 1.956,222 Ha. Prin legile de împroprietărire ulterioară 407,812 "

Total 2.364,034 Ha.

sau 18% din suprafața totală a țării.

Marii proprietari și marii arândăși în număr de 7,187 cari au pășunile și fânețurile cele multe — după statistica din 1900 — posedeau:

41,179 cai
202,056 vite cornute
615,722 oi și
143,842 porci.

Țăranii, în număr de 787,396, cari nu au unde

țineă vitele și nici cu ce să le hrănească nici vara nici iarna, au avut:

663,703 cai
2.079,471 vite cornute
4.003,698 oi și
1.314,195 porci.

Țăranul este silit să facă invoielile cele mai oneroase pentru pășunea vitelor acolo unde l-a aruncat soarta, pentru că nu le poate duce în depărtări de 30—40 klm. distanță. Arândașii ovrei au urcat arânzile indoit și întreit față de cum erau acum zece ani. Dela lei 30—60 falcea, cum eră acum câțiva ani, au ridicat arânzile la 100—120 de lei falcea, dar socoteala făcută în *muncă*, cei 120 lei de falce se traduc în muncă prin 200—250 lei de falce; de altă parte legea tocmelilor agricole obligând pe țăran a eși la muncă oricând ar cere-o marele agricultor, adevă în vremile cele mai potrivite de peste an, țăranul n'are puțința de a-și lucra la vreme ogorul. Cu chipul acesta arândașii și proprietarii, fără a țineă vite, își muncesc totdeauna moșia aproape întreagă și la timp, iar țăranul care s'a îndatorit și cheltuit cu ele anul întreg, totdeauna în urmă.

Abia în timpul din urmă, mai cu seamă în urma deselor crize și dezastre, ca cel dela 1899, când arândașii nu mai putură plăti câștigurile, se simte o îndreptare îmbucurătoare. Câțiva reprezentanți ai familiilor fruntașe ale țării s'au pus în fruntea curentului nou, dotându-și și înzestrându-și moșiile cu cele necesare și înființând număroase fabrici, după exemplul dat de Domeniile coroanei, pe cari se face o economie model.

Din cele arătate se vede că *rezolvarea chestiunii ținerii vitelor* este una din problemele de căpetenie ale politiceii agrare în România.

* * *

Iată acum și reformele economice ce li s'a pus în vedere țăranilor de însuși Regele, după ce ei au riscat jertfe foarte mari prin trecerea granițelor trase de lege:

Să se desființeze taxa de 5 lei a legii pentru asigurarea în contra lipsei de porumb provenită din secetă.

Să se desființeze cu totul taxa Statului pe decalitrul de vin, percepându-se numai aceia pentru fondul comunal.

Pentru perceperea impositului fonciar asupra proprietății mici țărănești, venitul pământului să fie socotit întocmai ca acel al proprietăților mari.

Proprietățile Statului, precum și al așezămintelor publice de binefacere și de cultură națională, să fie căutate în regie, sau arândate deadreptul la țărani.

Să se ia măsurile cele mai temeinice pentru a întări băncile populare, ca ele să poată ajuta pe țărani în arândări de moșii.

Măsurarea dreaptă a pământurilor date în invoieli și răfuirea cinstită a socotelilor agricole vor fi supravegiate, pedepsindu-se cu cea mai mare asprime măsurările și răfuiele false.

Se va pregăti o lege pentru ușurarea invoielilor agricole.

Pământurile de cultură date în bani se vor plăti în bani. Invoielile de munci agricole vor arăta felul

și câtimea acestor munci, iar prețurile se vor răful după prețurile obișnuite din timpul când munca se face. Munca agricolă cu care se îndatorează un cap de familie nu va întrece puterea acesteia. Pentru banii dați înainte pe muncă sau pentru rămășiți de munci plătite nu se va lua o dobândă mai mare de 10 la sută pe an; dobânda nu se va schimba într'o reducere a prețurilor invoielilor. Nu se va îngădui ca în invoielile agricole să se pună sarcine pe „nume“, ci sarcinele vor trebui totdeauna să fie proporționate cu numărul de pogoane date fiecărui locuitor în invoială.

Pe moșiile arândate, țărani vor plăti pământurile închiriate lor cu un spor de cel mult o treime peste valoarea acestor locuri după contractul de arândare.

Se va pregăti o lege pentru ca nici un arândaș sau tovărășie de arândași să nu poată țineă în arândă mai mult de două moșii, cuprinzând împreună o întindere de 4,000 de hectare, fie arândarea directă sau indirectă, sub orice formă ar fi, fie prin rude, slujbași, sau persoane interpuse.

Se va pregăti o lege prin care să înființeze dregătorii administrative, care să reguleze și să garanteze aplicarea legilor și regulamentelor privitoare la invoielile agricole.

Se va pregăti o lege pentru înființarea Casei Rurale, spre a înlezni țăranilor luarea în arândă și cumpărarea de proprietăți.

S.

„Ardeleana“.

— Răspuns ziarului „Lupta“ —

Ziarul „Lupta“ publică un discurs, pe care d-nul Traian Mihaiu l-a ținut în adunarea generală din 28 Februarie a. c. a institutului „Ardeleana“.

N'am putut și nu putem pricepe motivul și scopul publicării acestui discurs. El a fost pronunțat în fața conducătorilor și acționarilor băncii, deci în fața tuturor pe cari îi privia și interesă. Publicul mare: deponenți, creditori etc. la rândul lor au avut din vreme bilanțul și raportul direcțiunii, au putut să judece situațiunea dela „Ardeleana“ și celor în drept li-s'a imbiat prilej să vină în adunarea generală — locul admis de lege, practică și bunul obicei — să-și spună cuvântul. S'a făcut deci totul ce publicitatea pretinde dela o societate pe acții. Cu toate acestea însă „Lupta“ pune în discuție lucruri și chestiuni cari au fost discutate în locul și la forul cel mai competent. Ea îngăduie la tribuna sa părerile și învinuirile unui acționar, unei minorități despre cari însuș autorul discursului, în propriul său făt, susține — și aci îi dăm toată dreptatea — că în interiorul băncii au să vorbească și să se asculte și nici decât afară de bancă. Iată de ce zicem că nu putem pricepe cu ce scop s'au făcut publicările „Luptei“. Nu, și cu atât mai puțin din punctul de vedere al dlui Mihaiu pentru că nu putem crede că cineva să poată ajunge așa de departe cu logica și consecvența încât să-și nesocotească propriile sale convingeri.

*

Abstrăgând însă dela toate aceste nedumeriri socotim că atunci când se ridică învinuiri — cu deose-

bire la adresa unei instituțiuni avizată la încrederea publică — și când acele sunt date în lume, avem datorință ca tot ce zicem și scriem să fie bazat, întemeiat pe date și fapte controlate și sigure, iar expunerea să ofacem pe de-a-ntregul cu indicarea tuturor împrejurărilor, din cari și cei mai puțin orientați să-și poată face o idee exactă despre starea faptică a lucrurilor. Cele publicate în „Lupta“ nu corespund întru toate acestor cerințe. Din acest motiv pentru restabilirea purului adevăr, ne vedem îndemnați a ne ocupa mai amănunțit cu articolele din pricină, comentându-le și judecându-le după adevărata sare a situațiunii dela „Ardeleana“.

* * *

Nu vom discuta în răspunsul nostru principiile armoniei și mobilității capitalurilor cu cari își începe d-nul T. Mihaiu articolele sale, principii cari formează temeiul criticei sale. Nu, deși ar fi multe de zis mai cu samă că acelea sunt expuse fără conziderare la împrejurările specifice ale relațiilor noastre economice. Constatăm însă și cu noi toți ceice au cetit raportul „Ardelenei“ că cu mult, foarte mult înainte de a fi apărut articolii din „Lupta“ chestiunea mobilității capitalurilor a preocupat conducerea băncii, care a și luat măsurile de lipsă pentru mobilizarea pretenziunilor de durată lungă. În articolii cu pricina firește nu se amintește nimic despre aceasta, deși oratorul a dat dovadă că a cetit raportul direcțiunii. Natural însă să nu se amintească pentrucă în acel caz critica ar fi rămas fără substrat și lumea n'ar fi putut judecă ce știm și ce nu știm.

Dar dl Mihaiu nu e prea norocos nici în aplicarea principiilor sale pentru cazul special al bilanțului „Ardelenei“. Noi știm că dacă e să se judece mobilitatea unui bilanț se ia în conziderare totalitatea unui bilanț, se ia în conziderare totalitatea activelor și pasivelor mobile și imobile și toate circumstanțele cari determină natura acelor. Sub acest raport va fi judecat orișicine bilanțul „Ardelenei“ pentrucă a fost dat deschis publicului mare și sub acest raport il va fi judecat și direcțiunea institutului atunci, când a hotărît mobilizarea, pe cât e cu puțință a capitalurilor administrate de ea. Oricine care a urmărit literatura de specialitate, fie chiar și numai cea română, știe că aceasta este măsura după care se judecă mobilitatea unui bilanț de bancă. Dl Mihaiu însă nu face astfel. Dânsul nu compară activele imobile cu pasivele mobile — deși (n'avem motiv să nu spunem) în acel caz socoteala iar fi eșit neasemenat mai bine — ci se oprește numai la două poziții din bilanț: la hotelul central și la chestiunea întreprinderii electrice. La cel dintâiu pentru a dovedi că prin edificarea aceluia s'ar fi alterat principiul mobilității, cașicând un edificiu de K 137,000 ar putea fi cauză de imobilitate pentru un institut cu capital social de o jumătate de milion, cu fonduri proprii mai tot atât de mari și cu active de aproape cinci milioane Prin a doua pentru a dovedi

că principiul afacerilor de bancă a fost schimbat cu cel al afacerilor industriale. Despre aceste în numărul viitor.

(Va urma).

JURISDICȚIUNE.

Remunerația direcțiunii. Prin deciziunea sa Nr. 103/906 dela 12 Februarie a. c. Curia reg. a enunțat, că direcțiunea nu este îndreptățită a-și fixa însăș retribuțiunea, și aprobarea speselor luate în bilanț sub titlul de „salare funcționarilor“ din partea adunării generale, nu poate fi conziderată ca o aprobare a hotărîrii direcțiunii privitoare la retribuțiune.

*

Indicarea scadenței în cambie. O cambie în care scadența este indicată cu „După 4 luni dela dat“ („Kelettöl 4 hó után“) nu este lipsită de recerintă esențială.

(Curia reg. Nr. 363/906 dela 15 Ianuarie 1907).

REVISTA FINANCIARĂ.

Situațiunea.

University Library Cluj Sibiu, 28 Martie 1907.

Deja în numărul trecut am făcut amintire despre urcarea etalonului la banca Franciei, cea mai conservativă bancă de emisiune, care în urma organizațiunii sale speciale, este mai puțin expusă la fluctuații mai mari în stokul metalului nobil. Acest etalon de 3% a fost în vigoare la banca Franciei neîntreput din 26 Maiu 1900. Cauza urcării prezente este slăbirea pieței franceze prin plasarea de mari cantități de cambii americane, pentru cari se plăteă bucuros procente cât de mari. Cu toate acestea banca Franciei este și azi mai ieftină cu 1% decât banca austro-ung., cu 1½% decât banca Angliei și cu 2½% decât banca germană. O mai însemnată încordare din cauza urcării etalonului în Paris până acum nu s'a simțit. Dar se presupune că banca Franciei nu se va putea indestuli cu această urcare de ½%.

Altă împrejurare decizivă pentru dezvoltarea pieții internaționale este mărimea, în care America va apelă la capital englez. Situația băncii imperiale germane este cu aproape 20 milioane mărci la metalul nobil mai nefavorabilă, până când portfelul de cambii e mai mare cu 32 milioane, iar rezerva de bilete este numai de 140 mil. față de 300 milioane în a. tr.

Banca austro-ungară încă se prezintă într'o situațiune mai rea la finea săptămânei a treia. Pe lângă reducerea aurului cu 21-18 milioane cor. la 1447 milioane din cauza expedițiilor la London și Berlin, portfelul băncii a crescut cu 12-84 milioane la 558-7 milioane coroane, iar rezerva de bilete a scăzut cu 13-62 mil. la 135-6 milioane. În perioada corăspunzătoare a anului trecut rezerva de bilete crescuse cu 13-5 milioane dela 254 la 267-5 milioane coroane.

SOCIETĂȚI FINANCIARE ȘI COMERCIALE.

„*Corvineana*“, institut de credit și de economii, soc. pe acții în Hunedoara. Acest institut și-a încheiat bilanțul pe 1906 cu active de K 814,370 (în 1905 K 764,650) și cu un profit net de K 26,577, mai mare decât în 1905 cu K 1,833. Escontul, ramul principal de afacere s'a sporit față de 1905 cu circa K 12,000 la K 610,178 și Cambiile cu acoperire hipotecară dela K 28,770 la K 31,670. O poziție considerabilă a activelor sunt Realitățile cu K 160,861, în creștere față de anul trecut cu K 78,861. Dintre pasive au crescut Rezervele cu circa K 7,000 la K 79,629, Reescontul dela K 91,594 la K 107,424, în fine Depozitele spre fructificare dela K 482,564 la K 512,072. Venitul brut de K 80,564 este mai mare decât în 1905 cu circa K 3,300.

Adunarea generală și-a ținut-o acest institut la 17 Februarie 1907 sub prezidiul dlui Dominic Rațiu, fiind notar dl Valeriu Beșan, iar verificatori ai procesului verbal domnii Buda Bela și Nicolau Rimbaș jun. Prezenți au fost 31 acționari, reprezentând 475 acțiuni cu 475 voturi.

Profitul net de K 26.577.75 s'a distribuit astfel: Dividendă și supradividendă K 9,800. Fondului special de rezervă K 4,000. Scopuri filantropice-culturale K 1,553.88. Tantieme direcțiunii și comitetului de supraveghiere K 5.192.49. Tant. funcționarilor K 2,307.77. Ca bază la un fond de penziune K 2,000.—. Remunerațiuni K 1,723 61.

Suma destinată spre scopuri filantropice-culturale s'a împărțit cum urmează: Școlai gr.-or. române din Hunedoara K 800.—. Gimnaziului din Brad K 200.—. Delegațiunii băncilor române K 132.88. Mesei studenților din Brașov K 50.—. Școlai gr.-or române din Batiz K 100.—. Școlai gr.-or. române din Alun K 50.—. Bisericeii gr.-or. române din Sântă-Măria-de-Peatră K 50.—. Bisericeii gr.-or. române din Almașul-de-jos K 50.—. Bisericeii gr.-or. române din Nădăștia-superioară K 50.—. Bisericeii gr.-or. din Runc K 30.—. La dispoziția direcțiunii K 41.—.

Dividenda s'a fixat cu 14% = K 14 de coupon și se plătește cu începere dela 18 Februarie 1907.

În direcțiune s'au reales domnii: Nicolae Dima, Petru Nicoară și Daniil Mușă.

În comitetul de supraveghiere s'au ales domnii: Augustin Dima și Alexandru Petreu.

„*Cordiana*“, institut de credit și de economii, soc. pe acții în Fofeldea și-a încheiat anul al IX-lea de gestiune cu active totale de K 381,696, cu circa K 5,000 mai puține decât în 1905 și cu un profit net de K 8,583, aproape egal cu cel al anului precedent. Ramul principal de afacere Escontul se prezintă cu K 334,478 și este în reducere față de 1905 cu circa K 11,000; asemenea s'a redus cu circa K 2,000 Impr. hipotecare la K 31,947. Din contră s'au sporit cu K 31,535 la K 221,166 Depozitele spre fructificare și Rezervele dela K 11,557 la K 14,428. Reescontul se prezintă cu neînsemnata sumă de K 37,766 (în 1905 K 111,798). Venitul brut de K 28,466 este în creștere față de 1905 cu circa K 700.

Adunarea generală a avut loc la 24 Februarie a. c. și s'a hotărît distribuirea câștigului curat cum urmează: Dividendă acționarilor 5% dela capitalul social de K 60,000 K 3,000.—. Dotațiune pentru fondul de rezervă K 2,178.32. Tantiemă membrilor din direcțiune 6% K 335.—. Tantiemă directorului executiv 3% K 167.50. Tantiemă pentru funcționari 4% K 223.34.

Tantiemă pentru com. de supraveghiere 2% K 111.66. Pentru scopuri de binefacere 3% K 167.50. Se mai dau încă 4% supradividendă acționarilor K 2,400.—. Asemenea s'a hotărît urcarea capitalului

*

„*Hondoleana*“, însoțire de anticipație și credit în Hondol. Bilanțul acestui institut pe 1906 arată puține schimbări față de 1905. Activele totale sunt de K 109,415 (în 1905 K 100,482), anume Escont K 96,507 (în anul precedent K 92,645) și ca poziție nouă Realități cu K 4,429. Depozitele spre fructificare au crescut cu circa K 6,000 la K 48,137, Rezervele cu circa K 450 la K 4,660 și Reescontul dela K 29,872 la K 31,772. Venitul brut de K 12,562 este mai mare decât în 1905 cu circa K 1,100, iar profitul net de K 3,263 în creștere față de anul precedent cu K 484.

Adunarea generală a fost convocată pe 18 crt.

*

„*Mărgineana*“, institut de credit și economii, soc. pe acții în Poiana (comit. Sibiu). Noul institut de bani înființat în Poiana (com. Sibiului) sub firma de sus cu capital societară de K 80,000 și-a început activitatea. Direcțiunea este compusă din d-nii George Bărbat, notar com. ca prezident, Ilie Moga, viceprez., Ilie Dăncilă, Ilie Muntean, D. Ghișe, Aron Bozdog, Ioan Muntean, iar funcționari sunt domnii Nicolae Dobrotă, paroh, dir. executiv, Romul Vraciu, învățător, contabil, Const. Radu, cassar, Ioan Manegățiu, oficiant.

Dividenda băncilor noastre pe anul 1906.

	Dividenda de coupon		Scadența	
	%	K f		
„Albina“	14	28—	23 Martie	1907
„Ardeleana“	10	10—	28 Februarie	„
„Arieșana“	7	7—	15 Maiu	„
„Armonia“	7	7—	20 Februarie	„
„Auraria“	15	30—	7 Martie	„
„Aurora“, Năsăud	11	11—	17 Martie	„
„Avrigeana“	6	6—	1 Aprilie	„
„Bănățiana“, Bucoveț	7	3.50	1 Aprilie	„
„Banca Poporală“	10	10—	24 Ianuarie	„
„Beregsana“	6 1/4	5—	17	„
„Berzovia“	8	4—	1 Maiu	„
„Bihoreana“	6	12—	28 Februarie	„
„Bistrițana“	10	20—	14 Martie	„
„Bocșana“	6	6—	25 Februarie	„
„Buciumana“	5	2.50	?	„
„Brădetul“	12	6—	21 Martie	„
„Buna“	5	1—	25 Februarie	„
„Cârțișoreana“	2	2—	23	„
„Cassa de păstr.“, Mercurea	7	7—	5 Martie	„
„Cassa de păstr.“, Săliște	19 1/2	39—	25 Martie	„
„Chiorana“	7	7—	19 Martie	„
„Ciocovana“	5	5—	23 Februarie	„
„Concordia“	8	8—	14	„
„Cordiana“	9	9—	24	„
„Coroana“, Timișoara	5	2.50	6	„
„Coróna“, Bistrița	5	10—	1 Aprilie	„
„Corvineana“	14	14—	18 Februarie	„
„Creditul“	5	5—	24 Februarie	„
„Crișana“	12	12—	24	„
„Cugiereana“	8	8—	17	„
„Dacia“	7	7—	4 Martie	„
„Detunata“	10	5—	1 Martie	„
„Doina“	10	10—	12 Martie	„
„Dunăreana“	5	5—	1 Maiu	„
„Economia“, Cohalm	6	6—	10 Februarie	„

	Dividenda de cupon		Scadența
	%	K f	
„Economul“	8	8—	16 Martie
„Făgetana“	6	12—	28 Februarie
„Fortuna“	8	4—	1 Maiu
„Furnica“	7	28—	26 Februarie
„Geogeană“	5	5—	21 Februarie
„Grănițerul“	9	9—	25 „
„Hățegana“	8	8—	16 „
„Hunedoara	10	10—	6 Martie
„Jiana“	6	3—	6 Martie
„Industria“	5	dela ratele plătite	
„Iulia“	14	14—	6 Martie
„Lipovana“	9	18—	21 Februarie
„Luceafărul“	7	7—	4 „
„Lugoșana“	8	16—	14 „
„Mercur“	8	16—	1 Aprilie
„Mielul“	10	10—	3 Martie
„Monoreana“	7	3-50	1 Iulie
„Murășiana“	8	8—	1 Aprilie
„Murășanul“	7	14—	18 Februarie
„Nădlăcana“	6	6—	19 „
„Nera“	8	8—	12 Martie
„Olteana“	10	10—	28 Februarie
„Oraviciana“	8	8—	15 Martie
„Parsimonia“	7	7—	28 Martie
„Păstorul“	6	24—	18 Februarie
„Patria“	15	30—	25 „
„Plugariul“	8	8—	10 Martie
„Poporul“	6	6—	4 Martie
„Porumbăceana“	8	8—	17 Martie
„Racoțana“	8	8—	7 Februarie
„Reun. de impr. Ilva-mare“	10	4—	28 Februarie
„Riureana“	8	8—	15 Maiu
„Sătmăreana“	6	12—	27 Februarie
„Schinteia“	10	5—	1 Iulie
„Sebeșana“, Caransebeș	7	14—	25 Februarie
„Sebeșana“, Sebeș	11	11—	26 Martie
„Selăgiana“	7	7—	10 Martie
„Sentinela“	8	8—	?
„Sentinela“ dela emis. nouă	5		
„Șercăiana“	8	8—	17 Februarie
„Silvania“	9	9—	21 Martie
„Șoimușana“	6	3—	22 „
„Someșana“	8	16—	16 „
„Steaua“	8	8—	28 Februarie
„Tărnăveana	5	5—	15 Martie
„Țibleșana“	8	4—	28 Ianuarie
„Timișana“	6 ^{1/2}	13—	20 Februarie
„Ulpiana“	6	3—	23 „
„Unirea“	10	10—	26 Martie
„Victoria“	9	18—	24 Februarie
„Vlădeasa“	7	7—	15 Martie
„Voileana“	5	5—	1 Maiu
„Zărândeana“	10	10—	10 Februarie
„Zlăguciana“	6	3—	23 Martie

Sumar.

Chestiunea agrară în România. — „Ardeleana“. — Jurisdicțiune: Remunerația direcțiunii, Indicarea scadenței în cambii — Revista financiară: Situațiunea. — Societăți financiare și comerciale: „Corvineana“, „Cordiana“, „Hondoleana“, „Mărgineana“. — Dividenda băncilor noastre pe anul 1906.

Bursa de efecte din Viena și Budapesta.

Cursul din 27 Martie 1907.

%	V A L O R I	Viena	Bpesta
		vinde	vinde
A. Datoria de stat ungară.			
4	Renta ung. aur, scut. de dare	112 10	112 75
4	„ „ Cor. „ „	94 50	94 60
3 1/2	„ „ „ „ „ „	82 80	83 50
—	Impr. cu premii à 100 fl. „ „	199 50	199 —
4	„ p. reg. Tisei și Seghedin, sc. de dare	151 50	152 —
3	Impr. p. regul. Porților de fier. „ „	76 75	75 50
4 1/2	Obliq. de regali croato-slavone „ „	101 75	101 50
4	„ rurale ungare „ „	95 20	94 50
4	„ „ croato-slav. „ „	—	96 50
B. Datoria de stat austriacă.			
4	Renta unit. conv. în cor., Mai-Nov., sc. de dare	98 65	98 80
4	„ „ „ „ Ian-Iulie „ „	98 50	98 80
4-2	„ „ în hârtie, Febr.-Aug. „ „	100 10	100 30
4-2	„ „ argint April-Oct. „ „	100 15	100 30
4	Losuri din 1860 à fl. 500—	153 25	152 —
4	„ „ 1860 à fl. 100—	213 —	218 —
—	„ „ 1864 à fl. 100—	264 —	269 —
4	Renta austr. aur., scut. de dare . . .	117 —	117 —
4	„ „ Cor. „ „	98 80	99 10
3 1/2	„ „ de invest. „ „	88 85	—
C Alte datorii publice.			
4	Impr. orașului Budapesta din 1903, sc. de dare	93 40	93 50
5	„ Viena	103 —	—
6	„ bulgar p. căi ferate din 1889 à frs 125	119 65	119 —
4	Imprumut Temeș-Bega din 1897	94 50	97 —
D. Scrisuri fonciare, obligaț. com., etc.			
4	Instit. de Cred. fonc. austr.	99 20	—
4	Banca austro-ungară 50 ani în florini . . .	99 95	99 95
4	Banca „ „ 50 ani în coroane . . .	100 80	100 75
4 1/2	Banca comer. ung. Pesta în fl.	100 30	101 —
4	„ „ „ „ in cor.	96 65	96 65
4 1/2	Obli. com. „ banca ung. Pesta cu 10% premie	106 80	107 —
4	„ „ „ „ repl. 60 ani	96 65	96 75
4	Scris. fonc. I Cassă de păstr. patr., Pesta	96 50	97 —
4	Obli. com. „ „ „ „ în cor	96 50	96 50
—	Obli. cu premii I. Cassă de păstr. patr. à K 100	—	116 50
4	Scris fonc. Inst. de credit fonciar ungar în cor.	95 70	95 75
4 1/2	Banca hipotecară ungară în cor.	100 15	101 —
4	„ „ „ „ „ „	96 75	96 75
—	Obli. cu premii Banca ung. hip. à K 100 . . .	—	119 —
5	„Albina“, Sibiu	—	101 —
4 1/2	„ „ „ „ „ „	—	100 —
4 1/2	Cassa de păstrare generală Sibiu,	101 25	100 —
4	„ „ „ „ Brașov	97 —	97 —
4 1/2	„ „ „ „ „ „	102 —	102 —
4 1/2	Inst. de credit fonciar Sibiu,	101 25	101 —
4	„ „ „ „ „ „	97 —	97 —
E. Lozuri.			
3	Impr. cu premii Inst. de cred. fonc. aust. din 1880 à fl. 100	275 —	—
3	Impr. cu premii Inst. de cred. fonc. aust. din 1859 à fl. 100	282 —	—
4	Impr. cu premii Banca ung. hipot	256 —	254 —
2	„ „ sâbesc à frs 100 —	105 —	110 —
5	Los. p. regularea Dunării, din 1870 à fl. 100	256 —	—
—	Basilica—Budapesta à fl. 5—	23 15	23 50
—	Inst. de credit p. com. și indust. à fl. 100—	44 50	45 0—
—	Buda, comuna à fl. 40—	174 —	175 —
—	Pálffy, à fl. 40—	180 —	184 —
—	Crucea roșie austriacă, à fl. 10—	47 75	48 50
—	„ „ ungară, à fl. 5—	28 55	28 25
—	Lozurile comunei Viena din 1874 à fl. 100—	492 —	495 —
—	Sanatorium Regina Elisabeta K 5—	—	9 50
—	Lozuri „Jó sziv“, à fl. 4—	—	11 50
F. Valute.			
—	Galbini imper pr. bucată	11 40	11 43
—	20 franci aur	19 19	19 16
—	20 marce aur	23 60	23 62
—	Sovereigns pr bucată	24 22	—
—	Ruble hârtie per bucată	2 53	2 54
—	100 Marce hârtie	118 25	118 30
—	100 franci hârtie	—	95 95
—	100 lire hârtie	95 70	95 70
—	100 lei hârtie	—	95 05

„BIHOREANA“, institut de credit în Oradea-mare.

PUBLICAȚIUNE.

Institutul nostru în adunarea generală ordinară ținută la 27 Februarie 1907 a decis cu unanimitate urcarea capitalului social dela K 600,000 la suma de K 1.200 000 prin o emisiune nouă a 3000 de acții în valoarea nominală de câte K 200.

Intru realizarea acestui conclud, pe baza autorizării primite dela adunarea generală, prin aceasta ne luăm voie a le oferi Onor. acționari ai institutului nostru pentru cumpărare 3000 acții noue pe lângă condițiunile următoare:

1. Fiecare acționar vechiu al institutului are drept să opteze și să subscrie din emisiunea nouă cu prețul nominal de K 200 și K 10 spese, atâtea acții, câte posedă transcrise pe numele său din emisiunea primă.

2. Terminul de optare și subscriere pentru acționarii vechi se fixează dela 1 Aprilie până în 15 Maiu 1907 cu aceea, ca toți acționarii vechi deodată cu declarațiunea de subscriere, sub urmările pierderii dreptului de opțiune, sunt datori să depună la institut până în 15 Maiu 1907, toate acțiile lor vechi, pentru care optează la subscriere și să plătească la cassa institutului dela fiecare acție subscrisă de emisiunea nouă K 40 ca prima rată din prețul acțiilor emise și K 10 spese.

Acționarii vechi, cari nu au participat la subscriere până la terminul de 15 Maiu 1907, își perd dreptul de prioritate și favorul de a subscrie acții din aceasta emisiune cu prețul nominal de K 200 și K 10 spese.

Acțiile depuse la institut pentru optare se ștampilează cu nota de opțiune și se restituiesc imediat acționarilor, dimpreună cu un titlu provizor de acții, în care se induce plățirea ratei prime și a tuturor ratelor următoare.

3. Prețul de emisiune a acțiilor, conform dispoziției §-ului 9 din statute se plătește în cinci rate treilunare și anume:

a) prima rată dimpreună cu spesele de K 10 conform punctului 2 al acestei publicațiuni, este a se plăti deodată cu optarea cel mult până la 15 Maiu 1907;

b) a doua rată până în 15 August 1907;

c) a treia rată până în 15 Noemvrie 1907;

d) a patra rată până în 15 Februarie 1908;

e) a cincia rată până în 15 Maiu 1908.

Fiecare acționar are însă drept să plătească mai multe rate, sau toate ratele înainte de termin.

În lipsa de plată a ratelor la termenele fixate se aplică dispozițiile §-ului 10 din statute, în senzul că- rora acția neplătită se anulează și în locul aceleia se emite un nou titlu de acție, iară ratele plătite cad în favorul fondului de rezervă.

4. Acțiile noue după plățirea tuturor ratelor vor participa la toate beneficiile și se vor bucura de toate drepturile, ce posed acționarii vechi, dar la dividendă participă numai cu începutul dela 1 Ianuarie 1909.

Dela plățirea ratelor până în 1 Ianuarie 1909 ac-

ționarii primesc după ratele plătite $4\frac{1}{2}\%$ interese, iară după ratele restante plătesc 6% interese de întârziere.

Eliberarea acțiilor noue va urmă numai după plățirea prețului întreg a aceloră.

5. Acțiile neoptate și nesubscrise de acționarii vechi până la terminul de 15 Maiu 1907, începând dela acest termin până la altă dispoziție, se vând din mână liberă cu prețul de K 240 pentru una acție.

Direcțiunea începând dela 15 Maiu 1907 primește și pentru aceste acții însinuare de subscriere atât din partea acționarilor vechi, cât și din a altora.

Deodată cu aceste însinuări de subscriere sunt a se trimite la adresa institutului și câte K 48 dela fiecare acție, ca prima rată din prețul aceleia. Subscrierile de acții se vor lua în conziderare în seria precum a sosit acelea la institut împreună cu rata primă de K 48 dela acție.

Ratele următoare din prețul acestor acții sunt de a se răspunde în terminii următori:

a) rata a doua de K 48 este a se plăti până în 15 August 1907;

b) rata a treia de K 48 este a se plăti până în 15 Noemvrie 1907;

c) rata a patra de K 48 este a se plăti până în 15 Februarie 1908;

d) rata a cincea de K 48 este a se plăti până în 12 Maiu 1908.

Dispozițiile din punctele 3 și 4 a acestei publicațiuni se vor aplica și față de acești acționari noi.

NB. Aceasta publicațiune și formularul declarațiunei pentru subscriere de acții din emisiunea nouă s'a expedit la adresa fiecărui acționar, dar la o simplă cerere, adresată institutului pe o corespondență poștală o trimitem cu plăcere tuturor, cari se interesează de emisiunea nouă a institutului nostru.

Dat în Oradea-mare, la 14 Martie 1907.

Nr. 60 (1—1)

Direcțiunea.

Banca de asigurare Transilvania.

— Sibiu, strada Cisnădiei Nr. 5. —

Asigurări contra pericolului de foc și exploziune.

Asigurări pe viață în toate combinațiile.

Asigurări pentru cazuri de accidente.

Asigurări contra pagubelor prin grindină.

Asigurări contra infracției (furt prin spargere de casse și locuințe).

Nr. 2 (13—52)

Asigurări de sticle la galantare, etc.

Pentru bănci de credit condiții foarte avantajoase pentru asigurarea hipotecelor și reduceri considerabile de premii pentru membrii oricărei reuniuni agricole sau tovărășii economice.

Ioan I. Lăpădatu